Elbarrituak beren aulkian langille

Inglaterra'n ba-da laterri-erakunde bat 7.500 elbarrituri, 86 lantegitan, lana emoten dautsena.

Euren ekarria, urtero, amar milloi libretatik gorakoa da.

A.J. DUFFY'k

MUNDUKO edozein lekutan, gizarte-zerbitzuai garrantzia emoten yaken tokietan beintzat, lanik egin ezinda dagozanai bearra emoteak buru-auste gogorrak ekarri oi ditu.

Inglaterra urtero onako pertsona askogaz aurrez-aurre ikusi oi da, lanik egin eziñik dagozanakaz, noski, edo bideetako ezbearrak dirala-ta, edo lanean naiz bakotxak bere etxean izandako okerrakaitik lanerako gauza ez diranakaz, edota bardin jaiotzatik gai ez diralako, naiz gaixoz naiz gerratean artutako zauriakaitik. Oneitatik asko lanean jarteak buru-auste aundiak dakaz, eta egoera ori pizkat beintzat arintzeko, «Remploy Limited» deritxon laterri-erakundea daukagu.

«Remploy Limited»

«Remploy» 1945'an sortua izan zan, Pertsona Gaiezen Lanbideari buruzko Legeari esker. Bere asmorik beiñena lanbidea erreztutea da, naiz gizonezkoai naiz andrazkoai, lan egiteko gogotsu aurkitu arren, au dala edo bestea dala-ta, lanerako gai ez dirala dagozanai.

Gaur-egunean, Inglaterra'n, Eskozia'n eta Gales'en, «Remploy» kateko 86 lantegi dagoz, bai soiñez eta bai adimenez elbarriturik naiko gaizki dagozan 7.500 pertsonari lana aukeratzen dautsenak. Euron artean aurkitzen dira maebatez eta elbarriz zirpildu ta makestuetatik asi ta beste gaixo ain ezagunak ez diranetaraiño, biotzmindunak, bular-inguruko gatxak, aldienak eta buruz senean ez dagozanak, adibidez.

40 orduko astea

Ortarako ikasiak diranak zuzentzen dabez lantegiak, eta legezko saleroste oiñarri-gurpil gaiñ ari dira. Eguneroko lanaldia (astean

40 ordukoa) eta lan-araudia industri-barrutian geienik daukezan antzekoak dira. Langille onein ezgaitasuñari begira egin oi diran eskubide izteak oso gitxi baiño ez dira. Batez be ez yakela ainbeste kubide izteak oso gitxi baiño ez dira. Batez be ez yakela ainbesteko laña eskatzen, ekarri gitxiagoko laña eskatzen, ekarri gitxiagokoa baiño («Remploy»'ko langillekoa baiño (% 30 ta 40 tartean gaiezon ekarria % 30 ta 40 tartean dabil, langille bear lako batekin dabil, langille bear lako batekin kidetu ezkero) eta makiña ta treskidetu ezkero) eta makiña ta tresna zein lanbideetan be kontuan artu bear dala euren gaixoa.

Euren lana askotariko bear errezetan banantzen da. Ugazabak paper garrantzi aundikoa jokatu oi dabe, bear lako esku-kontrolik ez daukielako, eta gaiñ-begiratzailleen eta langilleen otozkoa ardura ta laguntzak ... ten dira jokuan alderdi bi... gonomi jarduezko asti... tzen dabezanak.

Lan berezia

«Remploy» erakundeak ... emoten dirardu ainbat eta ... persoña gauza-ezek dakarren ... ru-austeari; oneik, bada, gorpu... tzez aal-eziñak diranen aldean, ... dura, kontu ta zolitasun berezia eskatzen dabez. Eguneroko ... rientziak erakusten daukunez, ... barriok ondo egokitu ta oitu, ... kotxa bere egoeran, errez egin da... tekez olako lantegietako lanera, iñoizka eziña dala begitandu ...

Eskuak erabilli eziñean, elbarrituak bere aoa edo oñak erabilli bear.

...gun, zentzunak batu ta pizkat ...burrantz egin bearra daukie, eta ...gaitzen yakezan lanak errezak eta ...zkoak izan bear dabe, era... ...koak nastau bakoak eta, era... ...koz nastau bakoak eta, era ...n, eten barik lanari ekitea ...yakez.

«Remploy» lantegietan bear da... ...n langille elbarritu onein lan... ...Beargintza Departamen... ...n lan-zukuetan egin oi da. Zis... ...tolo bakotxak elbarri... ...liburu bat dauka, eta ortara... ...ukeratu batek daroa kasu ba... ...ren ardurea.

Berarizko jaurkera

...rako liburuak sail bi dau... ...Sailak, gai-ezak izana... ...industrian edo komer... ...oizko lantegietan bear egi... ...lan diranen izen-abizenak ...

...garren Saillean sartzen dira, ...gauza-ezak diralako, la... ...eta ardura apartekoa ...dabenak, euren lan-bizitzan ...be. Euren egoera larri sama... ...izan arren, langille elbarritu ...tik 300 batek gitxi-gorabera «Remploy» itzi oi dabe urtero oiz... ...industriko lanetan bear egiten ...

...dira beste batzuk, alkarte au... ...barik, gaitasun-maillan zer... ...goiea lortzen dabenak. Ikas... ...ederra damosku orretan Lon... ...'ko lantegi baten bear egiten ...an batek.

...etan poliok jota gaixorik egoan; «Remploy» alkartearekin lenengo izan eban aurkitzea ta artu-emona, langille lez, bere etxean bear egitea izan zan. Osasunez apur bat obetu zanean, lantegira asi zan Osasun Departamentuak eta Gizarte Segurantzak dubarik zuzendu ta eskuratu eutson iru-gurpilleko txirringutsean. Bere besoak eta pernak gaixorik egozan arren, eta txirringazko jarleku bateri lotua ibilli, laster erakutsi eban bere trebetasuna eta egokitasuna aparteko lan-arloetan, langilleetako txit nabarmena egiñik eta alkargoko korapillotzaille (enlaze) izentatua izanik. («Remploy»'ko langillerik geienak bakotxa bere sindikatuan bazkidetuta dagoz, eta enpresak oneikaz osotu oi ditu bere zuzenmenak eta antolakizunak, eta beste lantegiko gorabera batzuk). Oraintsu oraindik ardu-radun izentatua izan zan, 35 langille elbarridunen buru izanik, ezeren gatxik ez ba'leuko lez, bere gurpil-jarlekura lekutua izan arren.

Bere etxeko bakartadetik, bada, gaur daukon askatasunera igaro da; eta ez dau bere gorputz-egoera bakarrik gainditu, orain geiago dana, beste batzueri be euren gatxak azpiratzen erakusteko ta laguntzeko moduan aurkitzen da.

Diru-irabazteari baiño geiago elbarridunen onari begiratzen jako

Lantegi oneik jarrita dagoz ba-

Fritz Besambiza, Fresno baion durrean, 1930.

tez be gauza ez diran pertsonari lan-arloan laguntzeko, diruaren irabaziari begira baiño geiago itxura danez; lan-eredua bera be ardura geiagoz aukeratzen da elbarrituai on ekarteko, ortik etorri leiken obariagaitik baiño, au da: diruari ez jako begiratu oi, gaixoaren obekuntza ta goraldiari beste.

Bost dira lantegi oneik daukezan lan-arloak: tresnak eta erredizak, makiña-gintza, irarkola, liburu joste ta azaltze, eunezko ta narruzko lanak (tresna azur-osatzaileak barne dirala) eta puntuzko jazkiak.

Urteango salketak gaur amar milloi libratik gora dira. Erakunde onek ekarritako gauzakiak ez daukie euki gora edo salmenta aundirik samur-bera ta biotz ikutuz, baiña bai ondo egiñak eta salneurri egokizkoak diralako: esku-lan arduratsuari zor jako au. «Remploy»ko gastuak, erakunde oni dagokionez, arrunt eta geienekoak dira-ta, sarri, jakiña, galdu bearra dago. Baiña estaduak emon oi dauan diru-laguntzaz kitutu ta bardintzen da: au, ain zuzen be, azken salari-urtean ia 4.750.000 librara eldu zan. Kopuru au ordeazturik dago Estaduak gizarte-segurantzan aurreztuten dauanakin eta bestela jasoko ez leukezan mozkin-zerga ta gaiñetiko diru-sariakin.

Langintza ugarituaz

Urteak joan urteak etorri «Remploy»k geitu egin dauz beste firma edo lantegi batzuekaz be lan-itunbenez osotu ditun bearrak. Alkar-arteko lan onek, salerosketa uts-utsean oiñarritzen danak, berebil eta tximist-industriko alkarterik gorenengoen batzuk be artzen ditu. Onek asko be asko geitu izan dau erakundeko lanaren erreztasuna, elbarridunentzat lagintza ta bizikatura ugarituaz.

Labur, «Remploy»ren esan-naia ta jokabidea, zera da: Pertsona guztiz gai ez diran batzuk aurkitzen doguz pitean pitean, lanbiderik ezelan be idoro ezin dabenak; alan eta guzti, apaltasun itzala izango litzateke onakoentzat iñoren limosnaz bizi bearra, euren aldetik ezertxo be egin barik. «Remploy»k eskintzen dautsen lanbideak emon darotse euren gizaduintasunari eusteko erea; ortxe daukie aukera ta ereti ez makala, euren indar-kemenai dagokienez, gizarteko industri ta gaiñerako langintzai egoki jakena emon al izateko.

Aita ONAINDIA'k euskeratua

tez be gauza ez diran pertsonari lan-arloan laguntzeko, diruaren irabaziari begira baiño geiago itxura danez; lan-eredua bera be ardura geiagoz aukeratzen da elbarrituai on ekarteko, ortik etorri leiken obariagaitik baiño, au da: diruari ez jako begiratu oi, gaixoaren obekuntza ta goraldiari beste.

Bost dira lantegi oneik daukezan lan-arloak: tresnak eta erredizak, makiña-gintza, irarkola, liburu joste ta azaltze, eunezko ta narruzko lanak (tresna azur-osatzaileak barne dirala) eta puntuzko jazkiak.

Urteango salketak gaur amar milloi libratik gora dira. Erakunde onek ekarritako gauzakiak ez daukie euki gora edo salmenta aundirik samur-bera ta biotz ikutuz, baiña bai ondo egiñak eta salneurri egokizkoak diralako: esku-lan arduratsuari zor jako au. «Remploy»ko gastuak, erakunde oni dagokionez, arrunt eta geienekoak dira-ta, sarri, jakiña, galdu bearra dago. Baiña estaduak emon oi dauan diru-laguntzaz kitutu ta bardintzen da: au, ain zuzen be, azken salari-urtean ia 4.750.000 librara eldu zan. Kopuru au ordeazturik dago Estaduak gizarte-segurantzan aurreztuten dauanakin eta bestela jasoko ez leukezan mozkin-zerga ta gaiñetiko diru-sariakin.

Langintza ugarituaz

Urteak joan urteak etorri «Remploy»k geitu egin dauz beste firma edo lantegi batzuekaz be lan-itunbenez osotu ditun bearrak. Alkar-arteko lan onek, salerosketa uts-utsean oiñarritzen danak, berebil eta tximist-industriko alkarterik gorenengoen batzuk be artzen ditu. Onek asko be asko geitu izan dau erakundeko lanaren erreztasuna, elbarridunentzat lagintza ta bizikatura ugarituaz.

Labur, «Remploy»ren esan-naia ta jokabidea, zera da: Pertsona guztiz gai ez diran batzuk aurkitzen doguz pitean pitean, lanbiderik ezelan be idoro ezin dabenak; alan eta guzti, apaltasun itzala izango litzateke onakoentzat iñoren limosnaz bizi bearra, euren aldetik ezertxo be egin barik. «Remploy»k eskintzen dautsen lanbideak emon darotse euren gizaduintasunari eusteko erea; ortxe daukie aukera ta ereti ez makala, euren indar-kemenai dagokienez, gizarteko industri ta gaiñerako langintzai egoki jakena emon al izateko.

Aita ONAINDIA'k euskeratua